

Za obchody cennými papíry však nepokládají se a d-i nepodléhají převody vkladních knížek, pouhé nahrazení interimních listů papíry, na něž listy ty byly vydány, dále převod mezi závody odštěpnými (filiálkami) atd. téže osoby (ústavu), ať v tuzemsku či v cizině. Nepodléhají d-i dále pouhé mimobursovni příkazy bance nebo jinému depositáři, aby z depotu příkazcova vydal nebo do uschování přijal příkazcova cenné papíry, pokud s příkazem takovým není spojen převod nebo jiný obchod těmito papíry. Nepodléhají jí dále obchody zálohové, uzavřené mimo bursu.

Výslovně dále zákonem jsou vyňaty z d-ě vzhledem na předmět obchodu: 1. tržba československých státních půjček, ač-li není výslovně d-i podrobena, 2. tržba devis a jinakých cizích platidel, 3. tržba směnek a kupeckých poukázek a 4. tržba jiných cenných papírů s určitým dnem splatnosti a obnosem (tažených papírů, kuponů s určitým výplatným obnosem, pokladničních poukázek atd.). Vzhledem na druh obchodu nepodléhají dále podle zákona d-i: 1. obchody o daňovém základu nižším nežli 20.000 Kč, uzavřené bez účasti obchodníků, 2. pouhá výměna kusů stejného druhu, stala-li se buď zcela bezúplatně nebo za poplatek 1% nominální hodnoty nepřevyšující, 3. vrácení cenných papírů z obchodu stravního, 4. vydání nových papírů vydavatelem prvním nabyvateli, výměna konvertovaných papírů za nové kusy, převod papírů syndikátem (konsorciem) na jeho členy za cenu nabyvací, předcházela-li smlouva syndikátní časově smlouvě o vydání papírů, zprostředkování upisování a odevzdání nových emisí papírů bankami upisovatelům, 5. odevzdání zástavních listů hypotečnímu ústavu dlužníku při poskytnutí zápůjčky a jich zpětné převzetí, 6. zprostředkovací předání papírů komisionářem v sídle bursy komisionáři mimo sídlo bursy za speciálních podmínek zákonných.

Vzhledem na osobu smluvníkovu osvobozeny jsou od d-ě dále podle zákona obchody státu a Národní banky československé jako banky cedulové. Stát a cedulová banka osvobozeny jsou však pouze pro svoji osobu. Jejich spolusmluvník částku d-ě na sebe vypadající tedy platiti musí. D-i nepodléhají konečně (případně na polovinu sazby jsou sníženy) zprostředkovatelské obchody kulisierů za speciálních podmínek zákonných.

Správné odvádění d-ě zajištěno jest jednak předpisy o ručení za d. a zvláštní

oznamovací povinností smluvníků, jednak kontrolou obchodů cennými papíry, jednak předpisy trestními. Osoby, které jsou povinny za svého spolusmluvníka nebo za smluvníky oba d. odváděti, ručí státu za správné její odvedení. Nejsou proto povinny obchody dříve zprostředkovati nebo uzavřiti, dokud jim příslušná částka d-ě nebyla uhrazena. Na druhé straně opět mají oni smluvníci, kteří d. přímo neodvádějí, povinnost, z listin o obchodu sobě vydávaných se přesvědčiti, zdali d. byla správně odvedena, a jsou povinni učiniti oznámení, shledali-li by závadu. Nedbají-li tohoto předpisu, ručí státu za ušlou d. i za pokutu. Obchody cennými papíry kontroluje stát stálou kontrolou bursovní, úřední evidencí obchodníků a kontrolou jejich obchodních knih a rejstříků. O vedení a obsahu rejstříků a ohlašovací povinnosti obchodníků platí předpisy speciální. Na defraudace daňové určena jest pokuta rovnající se padesátinásobku ušlé d-ě., d. samu v to nečítaje. Obchodní dohody a obchodníky mohou však stihnouti zejména při opětovaných případech porušení předpisů i tresty těžší. Pouhá početní chyba, třeba způsobila-li i únik d-ě, trestná není, byla-li opravena do 14 dnů. Trestu i za přímou defraudaci se možno vyhnouti, dokud úřad o věci nezvěděl, nejdéle však do 8 dnů, dodatečným zaplacením čtyřnásobku ušlé d-ě.

Za vrácení přeplatků daňových možno žádati do 3 let od uplynutí roku, do kterého přeplacení spadá. Listiny ve smyslu předpisů o d-i vydávané, je-li z nich patrné, že d. byla správně zaplacená, jsou prosty dalších kolků.

Literatura.

Drachovský: „Přehled finančního hospodářství“, § 40; Roschink: „Gebührenrecht“, Lepař: „Daň z obchodu cennými papíry“ (Věstník min. fin. 1921, I., str. 172).

Ladislav Haškovec.

Daň z cukru.

1. Vývoj daně. — 2. Předmět a výměra daně. — 3. Povinnost platiti daň z cukru. — 4. Zajišťovací opatření při výrobě, uskladnění a odbavení. — 5. Splatnost daně. — 6. Vyklizení cukru z podniků — 7. Daněprosté použití. — 8. Důchodkové trestn. normy. — 9. Statistika a) odbytu a použití cukru, b) daňového výnosu.

1. Vývoj d-ě. Skoro ve všech evropských státech byl cukr jako oblíbený, hojně konsumovaný, leč přece ne nezbytný předmět

spotřeby záhy postižen nepřímou d-í, která byla, dokud byl znám pouze koloniální cukr, vybírána velice jednoduše při dovozu jako clo. Tento způsob vybírání d-ě z cukru koloniálního byl též v býv. Rakousku zaveden, kdežto cukr domácí výroby nebyl až do polovice předešlého století spotřební d-í postižen. Teprve když domácí výroba cukru z řepy-cukrovky se rozmohla tou měrou, že koloniální cukr byl znatelně vytlačován z potřeby a tím rapidně klesal výnos cla z dováženého cukru, přikročeno bylo v Rakousku nejvyšším rozhodnutím z 12. XI. 1849, č. 16 ř. z., k ukládání d-ě cukerní na výrobu, a to prvně podle množství a jakosti výrobku, a jen prováděcím nařízením bylo fakultativně připuštěno zdaňování podle váhy zpracované řepy nebo dohodou. Leč již v následujícím roce bylo ministerským nařízením ze 7. IX. 1850, č. 344 ř. z., zavedeno výhradní ukládání cukerní d-ě podle množství zpracované řepy, kterýžto způsob zdaňování byl podržen až do r. 1865. Množství řepy, jež činilo podklad zdanění, stanovilo se buď skutečným odvažováním za úřední intervence, buď podle doby výroby a výkonnosti provozního zařízení. Zákonem z 18. X. 1865, č. 105 ř. z., zavedeno bylo všeobecně a závazně paušalování d-ě z cukru podle výkonnosti přístrojů a doby jejich použití. Výnos takto vybírané cukerní d-ě snižován byl restitucemi d-ě, jež byly zavedeny vnesením ministerstva financí z 9. I. 1860, č. 14 ř. z., a klesl tak povážlivě, že ve výrobním období 1875/76 pohltily daňové restituce úplně výtěžek d-ě cukerní a učinily tuto pasivní. Toto trpké seznání vynutilo si, že systém paušalování d-ě cukerní byl zákony z 27. VI. 1878, č. 71 ř. z., a z 18. VI. 1880, č. 74 ř. z., doplněn vymezením minimálního čistého výnosu cukerní d-ě a cla, jenž musil býti každoročně pro státní pokladnu zajištěn. Když se ani touto úpravou nepodařilo odstraniti pro státní pokladnu jakož i pro konsumenta nepříznivé důsledky stále se projevující disparity mezi docilovanými daňovými výtěžky a poskytovanými daňovými restitucemi, odhodlalo se rakouské zákonodárství ke změně dosavadního daňového systému a přešlo ke zdaňování cukru podle množství a jakosti výrobku za současného zavedení přímé vývozní prémie, kteráž potrvála až do r. 1902 (Bruselská konvence).

Tento způsob zdaňování cukru, jenž osvědčil se jako nejspolehlivější a nejvýnosnější, byl zaveden shodně pro celé Ra-

kousko-Uhersko zákony z 20. VI. 1888, č. 97 ř. z., a uh. zák. čl. XXIII z r. 1888, kteréžto zákony byly cis. nař. ze 17. VII. 1899, č. 120 ř. z., uh. zák. čl. XVIII. z r. 1899, pak zákonem z 31. I. 1903, č. 26 ř. z., uh. zák. čl. II. z r. 1903, přizpůsobeny zatím učiněným poznatkům jakož i seznáním požadavkům daňové techniky a poměrům výrobním i obchodním, v kterémžto směru zračí se znatelný pokrok i v dotyčném prováděcím nařízením ze dne 29. VIII. 1903, č. 176 ř. z., nař. uh. min. fin. č. 73579 z r. 1903 (R. T. 831/1903).

2. Předmět a výměra d-ě. Podle právě uvedených zákonných ustanovení, jež po převratu nabyly nezměněně účinnosti pro území Československé republiky, podléhá spotřební d-i z cukru veškerý cukr, vyrobený ze surovin nebo ze zbytků dřívější cukerní výroby. Daňová sazba, dnes oproti stavu plativšímu v Rakousku zvýšená zákonem z 26. VI. 1926, č. 98 Sb., činí při cukru řepovém a cukru stejného druhu (ku př. třtinovém), a to v každém stupni čistoty, s výjimkou jediného syropu, nezpůsobilého k lidskému požívání (melasy), jehož pojem jest vymezen nařízením ministerstva financí ve Vídni z 5. III. 1906, č. 60 ř. z., nař. uh. min. fin. č. 17842 z r. 1906 (P. K. č. 7/1906), 184 Kč za 100 kg čisté váhy, při cukru jiného druhu, je-li tento vyroben ze škrobu bramborového, 30 Kč za 100 kg čisté váhy, jinak 50 Kč za 100 kg čisté váhy. Spotřební d-í ve stejné výši zatížen jest vedle cla také cukr dovážený z ciziny.

3. Povinnost platiti d. z cukru. Zapraviti d. z cukru jest povinen zpravidla podnikatel cukrovaru, z něhož cukr se vyklizuje, dále ten, pro nějž vyklizení cukru z cukerního svobodného skladiště se děje, a konečně ten, kdo nabyl cukru, o němž věděl, že protizákonně nebyl zdaněn. Je-li podle předchozího více osob zavázáno zaplatiti d. z cukru, ručí za ni všechny solidárně (§ 4 a 5 rak. zák.).

4. Zajišťovací opatření při výrobě, uskladnění a odbavení. Aby předmět d-ě byl plně zachycen a spolehlivě zajištěn, jakož i by účinně zabráněno bylo možným defraudacím, tomu slouží řada kontrolních opatření, z nichž lze vytknouti hlavně tato: 1. Podnikatel výroby cukru musí dříve, než počne s výrobou cukru, předložiti příslušnému finančnímu úřadu podrobný popis podniku, zevrubný soupis zařízení, jakož i popis technického postupu výroby, a smí s výrobou cukru započítati teprve tehdy, když dojdou podané písemnosti úředního schvá-

lení (§ 14 a 17 rak. zák. cuk.). 2. Každý cukrovar vyrábějící řepový cukr musí vyhověti určitým stavebním požadavkům a býti opatřen předepsanou ohradou, z níž mohou cukerní výrobky vystoupiti jen po předem určených cestách (§ 16 rak. zák.). 3. Cukrovar vyrábějící řepový cukr podroben jest po celou dobu, po kterou se v něm výroba cukru děje, případně zdanitelné výrobky cukerní jsou volně uskladněny, stálému úřednímu dozoru (§ 23 rak. zák.). V cukrovaru jiného druhu, než právě uvedeném, jest zaveden občasný dozor (§ 45 rak. zák. a § 23 I prov. nař.). 4. Cukerní výrobky, přicházející z výroby, musí býti podnikatelem neb jeho zaměstnanci odvažovány a podle zjištěné váhy ukládány do místností k tomu výhradně určených (§§ 33 a 34 rak. zák.). 5. V každém cukrovaru provádí se občas, nejméně jednou v roce, úřední zjištění v zásobě jsoucích cukerních výrobků. Při tom zjištěné schodky, pokud přesahují při čištění cukru $\frac{1}{4}\%$, při cukru surovém 4% množství vzatého v příjem od posledně předcházejícího zjištění zásob, musí býti do 24 hodin zdaněny (§ 19 a 30 rak. zák.). 6. Pokud výroba cukru trvá, musí podnikatel ke kontrolním účelům vésti přesně, úředně předepsané výrobní zápisky (§ 33 a 45 rak. zák., případně § 23 I prov. nař.). 7. Zahájení i každé přerušení, jakož i ukončení výroby cukru musí býti včasné hlášena dozorcímu úřadu, jenž při ukončení výroby vyřadí z použití úřední závěrou některý k výrobě cukru nepostradatelný přístroj (§§ 17, 19 a 20 rak. zák.). 8. Vyklizování cukerních výrobků z cukrovaru smí se díti jen po předchozí ohlášce za součinnosti dozorem pověřených finančních orgánů (§ 37 rak. zák. a násl.). 9. Hotové cukerní výrobky, určené k výpravě z výroby, musí býti ku zjištění původu opatřeny živnostenskými známkami, registrovanými pro ten který cukrovar (§ 25 rak. zák.).

Vyklizení d-i podléhajících cukerních výrobků, právě tak jako daněprostého syrobu (melasy), musí býti předem písemně na předepsaných tiskopisech hlášeno příslušnému dozorcímu orgánu (§ 37 rak. zák.) a smí se po úředním pojednání díti pouze po předem určených cestách, a to jen v určitém denní dobu, různící se podle určitého ročního období (§§ 31 a 32 rak. zák.). Najednou musí býti z cukrovaru vyklizeno aspoň 500 kg cukru řepového, případně, při cukru jiného druhu, množství 100 kg, vyjímaje případ, že by pohotová zásoba cukru

v dotyčném podniku klesla pod svrchu uvedené hranice (§ 38 rak. zák. a § 23 I prov. nař.). O odbytu d-i podléhajících cukerních výrobků vede podnikatel cukrovaru předepsaný prodejní rejstřík (§ 33 č. 3, případně § 45 rak. zák. a § 23 I prov. nař.).

5. Splatnost d-ě. Spotřební d. z cukru jest splatná před ohlášením vyklizení cukru z cukrovaru nebo ze svobodného skladiště do volného oběhu (§ 40 rak. zák.). D. tato může býti zapravena najednou i pro více zásilek, případně připouští se při dostatečné jistotě dvouměsíční uvěření její podle zákona z 5. II. 1920, č. 91 Sb.

6. Vyklizení cukru z podniků. Vyklizení spotřební d-i podléhajících cukerních výrobků z cukrovaru nebo ze svobodného skladiště děje se buď zdaněně nebo nezdaněně (§ 40—42 rak. zák.). Pro tuzemskou spotřebu určené zdanitelné cukerní výrobky smějí býti vyklizeny až po zapravení připadající d-ě (§ 40 rak. zák.) a jsou na důkaz uskutečněného zdanění opatřeny na obalu úředními uzavíracími známkami (§ 26 rak. zák.), jejichž popis obsažen jest ve vládním nařízení z 30. VII. 1919, č. 472 Sb. Příjemci zdaněně vyklizených cukerních výrobků jsou povinni při vyjímání cukru z obalů, opatřených úředními cukerními známkami, tyto známky roztrhnouti nebo jinak učiniti neupotřebitelnými (§ 27 a 28 rak. zák.).

7. Daněprosté použití. Bez předchozího zapravení spotřební d-ě přípustno jest vyklizení zdanitelných cukerních výrobků jen, děje-li se do některého svobodného skladiště nebo k vývozu přes celní čáru, nebo konečně k účelům, pro něž lze na základě zvláštního povolení použití daněprostého cukru (§ 42 rak. zák. cuk. a § 7 zák. z 31. I. 1903, č. 26 ř. z.). Surový nebo pískový cukr může býti bez zapravení vypadající spotřební d-ě převážen též do jiného cukrovaru (rafinerie). Ve všech těchto případech děje se odbavování cukerních zásilek poukazovacím řízením a při vývozu přes celní čáru nastupuje ještě zajištění zásilek úředními závěrami.

Daněprostý odběr cukru může při dnešním stavu dotyčných norem býti ministerstvem financí povolen ke krmení zvířat, k výrobě apretur, glycerinových mýdel, papíru a cukerních kulérů, konečně k použití cukru jako zatěžujícího prostředku při barvení hedvábí. K takovému použití odebraný cukr podrobuje se vhodné

denaturaci, jíž znemožňuje se jeho požívání. Zvláštním povolením, jež v prvním případě uděluje ministerstvo financí, jest vázáno použití daněprostého řepového cukru k výrobě vývozního zboží, obsahujícího cukr (rak. cis. nař. ze 17. VII. 1899, č. 120 ř. z., uh. zák. čl. XVIII. z r. 1899 a prov. nař. k zákonu o d-i z cukru).

8. Důchodkové trestní normy. Nešetření předpisů o d-i z cukru stíženo jest přísnými důchodkovými tresty, jež odstupňovány

jsou podle tíže provinění (§§ 47—59 rak. zák. o d-i z cukru).

9. Statistika a) odbytu a použití cukru, b) daňového výnosu. Ad a): V následujících dvou výkazech jsou přehledně uvedena, a to odděleně pro cukr řepový (výkaz I.) a pro cukr jiného druhu (výkaz II.), cukerní množství, jež byla ve výrobních obdobích 1918/19 až 1925/26 odbavena z cukrovarů a svobodných skladišť k daněprostým účelům.

I.			
Ve výrobním období	odbaveno bylo		
	do celní ciziny	k ostatním daně-prostým účelům	celkem
	množství cukru v q		
1918/19	1,265.781	55.676	1,321.457
1919/20	3,662.884	109.467	3,772.351
1920/21	3,953.635	37.298	3,990.933
1921/22	4,002.506	540	4,003.046
1922/23	3,824.974	788	3,825.762
1923/24	6,598.254	1.728	6,599.982
1924/25	9,911.872	2.422	9,914.294
1925/26	10,801.034	3.447	10,804.481

II.		
Ve výrobním období	k daněprostým účelům odbaveno bylo	
	tuhého	tekutého
	škrobového cukru v q	
1918/19 až 1921/22	nebylo odbaveno	žádné množství
1922/23	9.624	14.846
1923/24	2.294	7.807
1924/25		353
1925/26		5.212

Ad b): V následujícím podán jest přehled cukerních množství, jež byla v každém výrobním období 1918/19 až 1925/26 z cukrovarů a svobodných skladišť na zdanění vyklizena, jakož i výnosů za ně zapravené spotřební d-ě.

Ve výrobním období	bylo vyvezeno			
	řepového cukru v metrických centech	při zapravení daně úhrnnou částkou	cukru jiného druhu v metrických centech	při zapravení daně úhrnnou částkou
1918/19	3,518.531	190,000.674	3.582	21.492
1919/20	2,886.538	155,873.052	10.421	65.926
1920/21	2,824.746	152,536.284	15.447	93.910
1921/22	2,790.809	150,703.686	12.735	76.410
1922/23	2,965.603	160,142.562	38.731	464.772
1923/24	3,187.323	172,115.442	54.028	648.336
1924/25	3,327.565	179,688.510	55.954	671.448
1925/26	3,499.893	188,994.222	62.513	750.156

Literatura.

Dr. Carmine a Dr. Joas: „Zuckerbesteuerung“, Manz 1906; Dr. Carmine: „Zuckersteuer“, Oester. Staatswörterbuch, sv. 4., str. 1022 (Viedeň 1909); J. L. Brokeš: „Cukerní zákonodárství evropské“ (Praha 1902); týž: „Cukerní zákon rakouský“ (Praha 1904); Dr. Myrbach-Rheinfeld: „Grundriß des Finanzrechtes, die Zuckersteuer“, 1916; Dr. Drachovský: „Rakouské prémie cukerní“ (Praha 1902); týž: „Daň cukerní“ (Rozhledy XI); týž: „Otázka premií cukerních“ (Rozhledy XI); týž: „Změna cukerního zákona“ (Rozhledy XIII); týž: „Otázka cukerní“ (Česká

revue 1903); týž: „Nejnovější osudy rakouského zákonodárství o dani cukerní“ (Zemědělské listy 1903); týž: „Přehled finančního hospodárství s doplňky“ (Praha 1922); Dr. Funk: „Základy přednášek o finanční vědě, daň z cukru“, str. 125. a násl. (Praha 1926); Dr. Talíř: „O dani z cukru“ (Ottáv naučný slovník, V. díl); J. Wolf: „Über die Reform der Zuckersteuer in Oesterreich“ (Viedeň 1880). Bohuslav Háek.

Daň domovní

viz Přímé daně.